

УДК 339.5

Авраменко Н.Л.¹, Кан Д.Р.², Кулик В.Ю.²¹ доц. Державного податкового університету² студ. гр. ТММ-25-1 Державного податкового університету

ОСОБЛИВОСТІ ТОВАРНОЇ СТРУКТУРИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З ПОЧАТКУ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Повномасштабне російське вторгнення, розпочате у лютому 2022 року, спричинило зменшення обсягів експорту та зростання імпорту, що негативно вплинуло на стан торговельного балансу України (див.рис.1).

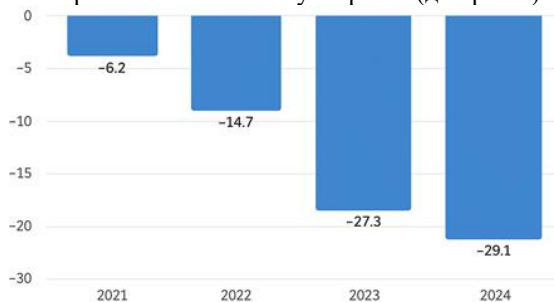

Рисунок 1. Сальдо торговельного балансу України за 2021–2024 рр., млрд. дол. США

Джерело: складено авторами на основі даних Держкомстату України

За результатами 2024 року в Україні зафіксовано зростання вартісних обсягів зовнішньої торгівлі товарами на 13 %, що становило 112,3 млрд дол. США, а також збільшення фізичних обсягів торгівлі на 26 %, до майже 160 млн тонн. Такі показники свідчать про поступове відновлення й стабілізацію зовнішньоторговельної діяльності. Водночас обсяги експорту та імпорту ще не досягли рівня 2021 року, тобто періоду до початку повномасштабної агресії російської федерації проти України.

Разом із тим, у 2024 році сформувався значний дефіцит зовнішньої торгівлі товарами – близько 29,1 млрд дол. США. Основними причинами цього явища стали проблеми з логістикою, руйнування промислових об'єктів і енергетичної інфраструктури внаслідок воєнних дій. Такі обставини зумовили необхідність активного імпорту для задоволення внутрішніх потреб, насамперед, у оборонному та енергетичному секторах (постачання енергетичного обладнання, електроенергії тощо). Крім того, імпорт стимулювався потребою у відновленні зруйнованих і створенні нових виробничих потужностей.

Важливу роль у розширенні експортних можливостей відіграло відновлення функціонування морських портів та Українського морського

коридору, а також поліпшення транспортної логістики залізничним і автомобільним шляхом. Це сприяло диверсифікації товарної структури експорту та нарощуванню його обсягів.

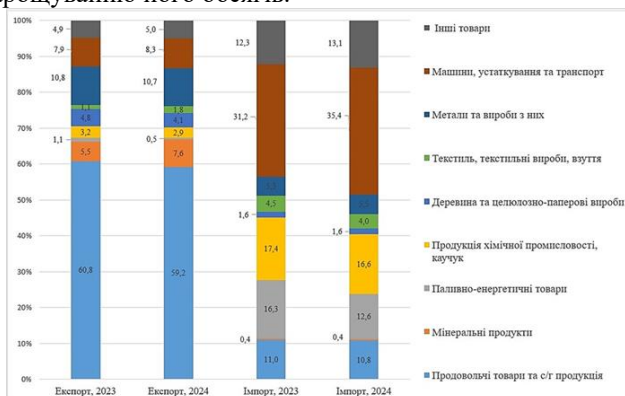

Рисунок 1. Товарна структура зовнішньої торгівлі України товарами в 2023–2024 рр. (вартісні обсяги), %

Джерело: [2].

Аграрний сектор залишився ключовим для експорту, і його частка доходів зросла в 2024 р. до близько 50 % [3].

Серед чинників, що обмежували валютні надходження від експорту, варто відзначити зниження світових цін на основні українські товари (насамперед зернові та залізорудну сировину), а також неповернення валютної виручки окремими експортерами [4].

На нашу думку, особливу увагу слід приділити розширенню доступу до ринку ЄС для українських товарів, чутливих для європейського ринку – таких як м'ясо птиці та продукти його переробки, яйця й альбуміни, цукор, мед, зернові культури та похідні продукти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Міжнародна торгівля в Україні: огляд ключових трендів. URL: <https://surl.li/enzuhb>
2. Зовнішня торгівля України товарами: підсумки 2024 року. URL: <https://surl.li/itosog>
3. Ukraine boosts exports by 15% in 2024, agroexports account for half of revenue. URL: <https://surl.li/grmwhe>
4. Калашник П. Експортери не повернули в Україну близько \$8 млрд валютної виручки. НБУ готує «адекватні заходи». *Forbes*. 2023. 06 жовт. URL: <https://surl.li/cc/uamrbz>